

Titulus.cclxxxv.

Dicitur tertium est sacramentum corporis et sanguinis Christi Iesu: quod est sacramentum unitatis et communio nis: et viaticum refectoris et sacrificium oblatoris: in quo homo Christianus iam genitus et viuens per baptismum in vita spirituali et in esse gratiae et roboratus et augmentatus per confirmatorem nutrientem et conservatum in eadem vita spirituali: ne deficiat in via: et sustentatur donec veniat ad eternam vitam et gloriam: et per quod unitur Christo et membris eius per amorem: et mutatur et transformatur in eum sicut nutrimentum in nutritum.

Titulus.cclxxxv.

Ti. pce/
denti

Ti. ccl/
vii. 2c.

Optet
hunc sa/
cram vni/
tatis.

Bonias autem

Quia spiritualis forma vitae corporali: vite iam dictum est: id sicut in vita corporali reputatur proximo generatio per quam accipit homo vitam: et regreditur augmentum per quod homo producat ad perfectorem vitam: ita etiam regreditur alimento et nutrimentum per quod homo servaretur in vita. Et ideo sicut in vita spirituali oportuit baptismum esse quod est spiritualis generatio: et etiam confirmationem: que est spirituale augmentum: ita oportuit esse sacramentum unusquid est spirituale alimento et nutrimentum in quo homo servaretur totaliter et completere in bono et in spirituali vita.

Et quod iam declaratus fuit in tractatu de amore ad longum: quod est verum bonum hominis: et fuit declaratum quod amor dei est totus bonum hominis et vita eius: et quod de amore dei nascitur verum gaudium et delectatio vera tanquam fructus de qua anima vivit: et etiam fuit dictum quod finale complementum hominis est ut homines viviant cum deo per amorem: et inter se: ita quod unus diligat alium sicut seipsum: et omnes reparent se tanquam unius hominem: nec aliter erit completemur in omnibus nisi sit tanta unitas: quod diligent se sicut unus: et non potest fieri nisi proximo sint uniti cum deo. Ita quodlibet vivant proximo cum deo: et virtute illius unitatis viviant inter se: et quod ista perfecta unitas sit per amorem quam mutat et conuertit amantes in amato: et vivit amantes cum amato. Ideo necessarium est hominibus Christianis ut habeant unus sacramentum in quo recipiant amorem per quem viviantur inter se quotidie. Unde quodlibet Christianus est membrum Christi per baptismum: et omnes Christiani faciunt unus corpus

cum Christo: et id sicut membra sunt unitate cum capite et inter se: ita Christiani debent habere unitatem cum Christo et inter se: et nisi viviantur proximo cum Christo perfecta unitate: non potest adiuviscum viviri: quod vivitas membrorum Christi et causa tur ab unitate capitur. Et id quodlibet Christianus si vult habere perfectam unitatem cum aliis Christianis: est necesse quod proximo habeat unitatem cum Christo perfectam: et quanto magis vivit cum Christo: tanto magis vivitur cum omnibus Christianis. Tunc enim hoc Christianus perficit et complete et nutrit quod vivitur cum Christo per amorem: quod per amorem Christianus queritur et mutatur in Christum et afflatur: et per omnes vivit cum omnibus membris suis. Unde sicut nutritio corporalis sit per calor naturalem: ita nutritio spiritualis sit per calorem spiritualis: scilicet per amorem. Et sicut calor naturalis convertit nutrimentum in rem nutritam vivit: ita amor convertit amantes in rem amatam et vivit. Sed tamen corporis modus fit nutritio spiritualis et corporalis: quod in nutritione corporali nutritio corporalis seu alimentum queritur in substantia rei nutritae: sed in nutritione spirituali vita: res nutrita queritur in natura rei nutritae et nutritae: et ipsum nutritum non mutatur: sed solus res nutrita. Et canis istius diversitas est: quod res amans nutrit de re amata: quia res amata est nutritum et alimento: et cibum rei amantis: et quod amor convertit amantes in amato: quod ista est sua natura: ut declaratum est: id res quod amat queritur in rem amatam: et per se in nutritione spirituali vita res nutrita convertitur et mutatur in rem nutrientem. Et quod Christus deus et homo est res amata: Christus est res amans: ideo Christus est nutrimentum et alimento Christiani spirituale: et Christianus per amorem mutatur et convertitur in Christum: et recipit formam et similitudinem et imaginem Christi: et ipse Christus non mutatur: sed magis mutatur et transformatur Christianum in ipsum. Unde sicut in nutritione corporali vita ipsum alimentum expoliatur: et denudatur a sua natura propria et forma: et recipit similitudinem et formam rei que nutrit: sicut panis suscipit formam carnis: ita per Christum in nutritione spirituali vita quod sit per amorem res nutrita expoliatur et denudatur a sua propria natura et forma: et recipit similitudinem et formam rei nutritae. Hic autem est nutritus in nutritione corporalis vita: ita se

Ci.cclxxxvi De sacramento eucharistie

133

Quō
nutrit
crescat

habet res nutrita ad nutrimentū in nutri-
tione spūalis vite xp̄tū ad trāsmutationē
Sed in nutritiōe spūali tā res nutrita
q̄ res nutrita crescat: sed aliter et aliē. q̄a
xp̄ian⁹ q̄ est res q̄ nutrita crescit in vigore
et fortat et fortificat et meliorat in seipso
q̄n mutat in xp̄m. sed xp̄s nō crescit in se/
ipo nec recipit vigorē: sed solum crescit:
q̄ sit vñ corpus nouū in q̄ xp̄iani sunt
membra et ipse caput. et sic xp̄s crescit in
membris suis. et totum illud corpus pot
vocari xp̄s. q̄ ip̄e est caput: et xp̄iani sunt
eius membra. Et sic xp̄s dū mutat xp̄ia/
nos in seipso et transformat p̄ amore: tūc
facit crescere corpus suum nouū. et sic q̄/
liber xp̄ian⁹ dum nutrita xp̄o p̄ amore
fit vez mēbrū xp̄i. Et q̄ natura amor⁹ est
q̄ q̄n res amans suscipit rem amatā: tūc
capitur et suscipit a re amata. ita q̄ res a/
mans p̄ amore capit. ideo dū xp̄ian⁹ acci/
pit xp̄m p̄ amore tanc̄ p̄ suū nutritiōem:
tunc capit a xp̄o. et xp̄s a xp̄iano comedit
et crescit. q̄ suum corp⁹ crescit. Quia igi/
tur p̄ amore fit nutritio spūalis vite. et p̄
amore xp̄iani nutritus in xp̄o: et sunt ve/
ra membra eius: et transformantur in xp̄m
et vniunt ei. et p̄ q̄n vniunt inter se p̄fe/
cta vnitate. ideo ut ista nutritio fiat conti/
nue. et vnitatis ista obseruet et crescat. et mē/
bra xp̄i continē nutritant. ideo xp̄s institu/
it et ordinavit ppter istā nutritionē spūale
sacramēto: corpis et sanguinis sui. in q̄ corp⁹ su/
um veraciter et realiter cōtineat. et in q̄ ip̄e/
met est p̄s in sua p̄pria plena. q̄ ip̄e so/
lus ē vez alimento et nutritiōem vite spūal.
Et q̄ in qibz sacro est visibile et invisibile.
et quodlibet sacrum est scala cogescendi et su/
scipendi. id sicut in baptismo et p̄firmati/
one factū fuit: ita faciam⁹ in isto sacro. et
ascendam⁹ de visibili ad invisibile. Unū si/
cū in sacro baptismo res visibilē est aqua et
ablutio p̄ aquā cū verbis ordinatis. et in
sacro p̄firmatiōe res visibilē est crisma
seu oleū et vncio p̄ crisma cū verbis or/
dinatis. ita in isto sacro res visibilē ē pa/
nis et vinū cū verbis ordinatis a xp̄o. et
deinde fit mādūcatiō visibilē sicut in ba/
ptismo fit ablutio. et in p̄firmatiōe fit vnc/
io. Sed est differētia inter istas res visi/
biles que sunt in hoc sacro et int̄ res visi/
biles alioz duoz. q̄ in baptismo aqua re/
manet aqua. et i p̄firmatiōe oleū remanet
oleū. sed i isto sacro panis nō remanet pa/
nus: nec vinū remanet vinū. q̄ vba istius et forme
sacri sunt alteri⁹ et dītōis q̄ vba aliorū sa b⁹ sacri
cramētoz: q̄ significat effectū et opatiōē ab alijs
invisibilē: q̄ fit in aia. et nō significat ef/
fectū aliquē fieri in aq̄ nec i oleo. sed i isto
sacro vba significat effectū et opatiōem in
invisibilē fieri i ipsi reb⁹ visibilib⁹. sc̄z in pa/
ne et i vino. q̄ significat trāsmutatiōem rea/
lem et verā. panis i corp⁹ xp̄i: et vinū i san/
guinē ei⁹. Et iō sicut realiter et veraciter
dū vba p̄ferunt in alijs sacris fit effect⁹ et
opatio invisibilis noniter i aia. ita sil' duz
vba p̄ferunt sup̄ res visibiles sc̄z sup̄ pa/
nem et vinū fit effectus et opatio in pane et
vino: fm q̄ vba significat. q̄ nō videf ma/
ior rō de vbiis baptisi⁹ q̄ de vbiis istius
sacri q̄ habeant maiore efficaciā. cū istud
sacrum sit nobilius et maius. Si ḡ verba
que p̄ferunt in sacro baptisi⁹ qd̄ est pri/
mum habent efficaciā ut homo baptiseſ i
anīa intus. sc̄t̄ur q̄ verba etiā isti⁹ sacra/
menti habeant efficaciā: sc̄z vt panis mu/
tetur i corpus et i carnem xp̄i verā: et vinū
in verum sanguinez eius. Et si baptism⁹
est verum sacramentū: necesse est q̄ istud
sit verum sacramentum: cum idem dñs
vtrūq̄ ordinauerit et instituerit. Sed p̄
experiētia apparet q̄ baptismus est vez
sacrum. q̄ hō mutat et renonat in vita. er/
go et istud est verū sacramentū.

Probatio q̄ verba xp̄i faciūt quod si/
gnificant. **T**itulus.cclxxxvi.

Q uod autē verba xp̄i faciūt qd̄ si/
gnificant realiter. et de facto h̄ ma/
nifestat sic. Oportet enī de necel/
sitate q̄ vba creatoris ascēdat p̄ vñū gra/
dum sup̄ verba creature. et necesse est da/
re vnum gradum verbo dei magis super
verbum hominis. sed verba creature scili/
cet homis semper significant aliquid. er/
go verba dei magis debent habere ultra
significationem. scilicet q̄ faciunt et signi/
ficant. ita q̄ verba dei et significant et fa/
ciunt quod significant. aliter plus nihil ha/
berent q̄s verba hominis quod est absur/
dissimum. Si ergo verba homis habene-

Quare
h̄ faciūt
instituū

Habita
b⁹ sacri

Titulus.cclxxxvi.

hanc virtutē q̄ signifi cant. seq̄t̄ur q̄ v̄ba
xpi q̄ est d̄ et hō h̄c̄t̄ur hanc virtutē q̄ signi-
ficant; et v̄tra h̄ faciūt qd̄ significat. Er̄
go verba que p̄ferunt̄ in sac̄ris significat̄
et faciunt qd̄ significant. Seq̄t̄ur ergo q̄
verba q̄ significant suū c̄orpus esse et exi-
stere in h̄ sac̄ro faciūt ipm̄ existere ibi mu-
tando panem i corpus et viñum in sanguī
nem. Item etiā verba hois sp̄ significat̄:

Q, vba
i sacris
faciunt
qd signi-
ficant.

nem. Item etiā verba hoīs sg significat-
et nō sp est ita sic significat i re. Imo aliquā
sunt falsa. q̄ oportet q̄ verba xp̄i dei et ho-
minis habeant vñū gradū magi. sc̄ q̄ si
gnificant et sp sit ita sicut significant i re.
ita q̄ nō p̄nit esse falsa: sed sp sunt vera. et
hoc necesse est: aliter nil plus haberet xp̄i
verba q̄ verba homis puri. Cū ergo ver-
ba istius sacri sunt verba xp̄i et non puri
homis. seq̄tur q̄ sp sint vera: et ita ē sicut
significant. Itē etiā si creatura h̄z vtutes
mutandi aliā creaturam i se: vt caro mu-
tat panē in carnē et in seip̄am. quare etiā
verba xp̄i nō haberent vtutē vt mutēt pa-
nem in carnem suā: et vñū in sanguinem
suū. cū ip̄e xp̄s ordinauerit verba certa et
determinata ad h̄. Ergo necesse est q̄ ver-
ba xp̄i faciant qd̄ significat: et sp sint vera.
marie cū ip̄e non possit mentiri. Ergo i
isto sacro necesse est q̄ fiat vera mutatio i
pane et i vino: vt sit ibi verū corpus xp̄i et
verus sanguis. Si enī dum pferunt ver-
ba in baptismo fit mutatio intus in ania
inuisibili: et vere lauatur ania. multo ma-
gis dum pferunt verba xp̄i sup panem et
vinum eo modo quo ordinatus fuit. vna
mutatio fit i pane et vino: q̄ sunt res cor-
porales et corruptibles. Ecce igit̄ diffe-
rentia iter res visibiles et corporales istius
sacri et aliorū sacrorū. Unū alia sacra sicut
baptism⁹ et affirmatio pficiunt et cōplen-
tur p applicatōem ad hoīem. sed istud sa-
cramentū pficit et cōplet sine applicatōe
ad hoīem p se. Et valde quenit ad hoc. q̄
istud sacram est alimentū et nutrimentum
spūale. et ē refectio spūalis. et h̄ fit p amo-
rem. et nihil magis inflamat ad amore q̄
pūtia xp̄i realis. Deinde aut̄ istud sacram
applicat̄ ad hoīem. et hoc p modum man-
ducationis et pot⁹: et ad modū cibi et po-
tus. q̄ habet formā cibi et potus. quia co-
meditur et bibitur. Sic ergo i isto sacra-

Dif-
tia al-
rū fa-
rū ad-
lūd

mento sunt omia ista. pmo panis trinii.
secundo mutatio panis i corpus xpi: vi
ni in sanguinem p verba. et ultimo est vi
sibilis comedio et potatio realis istius sa
cramenti. Et quia visibile in sacramentis
significat inuisibile: ut iam dictum est: q
illud quod videtur est imago et signum il
lius quod non videtur. ascendam⁹ de vi
sibili ad inuisibile. Unde i isto sacramen
to est duplex inuisibile. vnum extra homi
uem. aliud intra homem. qz i isto sacramen
to fit duplex effectus pmissus in ipsis reb⁹
corporalibus scz pane et vino. et secundus
intus i anima. qz necesse est q p istud sacra
mentum fiat i anima aliquod inuisibile et spi
rituale. sicut p baptismum et confirmationem.
et q homo intus in anima recipiat rez
inuisibilem. quia omnia sacramenta sunt
ppter hominem. Et ideo hic faciemus duos
processus. primo de visibili ad inuisibilem:
quod est extra hominem. et deinde ad inuisi
ble quod recipitur intus in homine. Un
de pmissum visibile quod ibi videtur est for
ma panis et forma vini. et inuisibile quod
intus ostinet est corpus xpzi sanguisqz.
et p dñs totus xps verus deus et verus
homo. Et id significatur q sicut panis
et vinum qui sunt cibus et potus sūt ple
na refectionis corporis. ita q in cibo et potu
est completa refectio corporis. ita sifc' co
pus xpi quod inuisibiliter continetur: et
sanguis eius. et per sequens ipse xps est
plena et completa refectio et nutrimentum
et alimentum spirituale. Et sicut panis et vi
num sunt pncipalis substantia nutrimenti
et alimenti corporis. ita significatur q
ipse christus ibidem existens est principa
lis substantia nutrimenti et alimenti spi
ritualis. Unde sicut aqua i baptismo si
gnificat ablutionem: ita forma panis et vi
ni significat refectiōem et nutritiōem. Et
sicut panis super omes cibos corpus re
ficit et sustentat: et vinum hominem letificat
et inebriat. ita significat q caro xpi ibide
existens aiām reficit et sustentat spūiale sup
oēm grām: et q sanguis xpi aiāz letificat
et inebriat: et q xps totā aiām reficit: su
stentat: letificat atqz inebriat. Ut autē oīa
cocludamus p formam panis et vini: si
gnificatur q sicut sebz panis et vinuz ad

Ti. cclxxxvii De sacramento eucharistie

134

corpus: id est q̄cqd facit panis et vīnū in corpe: totū hoc facit xp̄s in aīa. et sic se h̄z doc̄ sa ad aīam inuisibilē. Itē etiā panis et vīnū crāmū aliud significant. q̄r vīnū panis cōponit signifi- et multis granis. et vīnū ex multis granis racemoꝝ. Et iō significat p̄ h̄ali- tate xp̄pi ud inuisibile: q̄sicut ex multis granis fru- anorū et mēti sit vīnus panis. et ex multis granis racemoꝝ vīnū vīnū. ita sīl et multis xp̄ia- nīs vīna societas sit et vīnū corp̄ in xp̄o.

Et ita p̄ hoc significat vera vītā xp̄ia- noz̄ inter se et cū xp̄o p̄ amorez̄. ita q̄ si- gnificat q̄ p̄ xp̄m p̄tētūz̄ in isto sac̄ro sit vera vītā inter oēs xp̄ianos d̄ debent sumere istud sacramētū. Et sic forma pa- nis et vīni sunt imago et signum vītaris xp̄ianoz̄ cū xp̄o et inter se. Et sic p̄ formā panis et vīni significat duplet inuisibile. sc̄z corp̄ xp̄i vez̄. et istud inuisibile p̄tineſ realiter in isto sac̄ro. et aliud inuisibile est

Lorq̄ xp̄i vez̄ vītā et societas xp̄ianoz̄ in vīno corpe. et hoc est corp̄ xp̄i mysticū: et xp̄os mysti- cus. et istud inuisibile nō p̄tineſ sub forma panis et vīni. sed solus xp̄os q̄ est caput et causa isti vītā. Ita significat q̄ xp̄ia- ni p̄ istud sac̄rm vīnūz̄ cū xp̄o et inter se. et iō est sac̄rm et imago et signū et mysteriū vītātis et societatis et pacis et p̄cordie et vere amicicie et fraternitatis. ita q̄ per istud sacramētū xp̄iani fūt vīnum cum xp̄o et iter se: sicut grana frumenti sunt vīnū panis. Et iō q̄ oēs fideles xp̄iani sūt mē- bra xp̄i: et ip̄e est caput oīm. sequitur q̄ oīm xp̄iani sunt in isto sac̄ro eodē mō qao sūt vīti cū xp̄o. nō q̄ p̄tineſ ibidē realiter: sed tm̄ rēp̄sentat̄l̄er. et q̄ significat rōne vītātis p̄ sac̄rm. Et iō istud sacramētū est sac̄rm oīm xp̄ianoz̄ et cōionis. et vī- cungs sit et fiet rēp̄sentat̄ oēs xp̄ianos. q̄a realiter et veraciter p̄tinet illū q̄ est caput oīm xp̄ianoz̄. et caput sp̄ respicit mēbra: et membra respicit caput. Et q̄ vītā ista nō p̄t fieri nisi p̄ amore et dilectionē. q̄ amor vītā et mutat. ideo istud sac̄rm ē sacramētū amoris et charitatis. **S**icer go h̄ sac̄ramētū est imago et signū refecti- onis seu mutationis sp̄ualis et vītātis. et p̄ vīnū significat q̄ p̄fectio sp̄ualis cōsistit in vīra vītātē cū xp̄o et cū membris eī. in vero amore p̄ quē causat vītātē vera.

Et q̄r in refectiōne et in vera vītātē et a- more est gaudiūz̄ et delectatio et leticia. iō istud sac̄rm est sac̄rm gaudiūz̄ et clericie et de- lectoriōis et societatis. Et q̄r in isto sac̄ro realiter p̄tineſ ille q̄ est om̄e botuz̄ p̄ mo- dū cibi et pot̄ et alimēti. iō ē sac̄rm emis dulcedinis omnis bonitatis et omnis p̄ fectionis et virtutis.

Quid significat transmutatio que sit in pane et vīno.

Titulus. cclxxxvij.

Et q̄m in isto sac̄ro ip̄e res vībili- les. sc̄z panis et vīnū realiter mu- tan̄t et p̄uerunt̄ in corpus et san- guinē iēsi xp̄i et n̄ remanēt. et iālijs sac̄ris nō mutant̄. sicut aq̄ nō mutat̄ in bapti- mo. iō significat q̄ istud sac̄rm est trāsmu- tatiū et p̄uerentiū. et p̄ h̄ sac̄rm xp̄iani to- taliter p̄uerunt̄ et mutant̄ in xp̄m. et sicut res corpales cōuertunt̄ in corpus xp̄i. ita significat q̄ xp̄iani p̄ h̄ sac̄rm p̄uerunt̄ iāiam xp̄i et in eī diuinitatē et iā sua volū- tatem. Et sicut ip̄e res corpales. s. panis et vīnū exaltant̄ et dignificant̄ in isto sac̄ro tanta exaltatōe et dignifikatōe q̄ nō p̄t co- gitari maior: nec p̄t plus ascēdere. quia transeunt̄ in corp̄ xp̄i glorificatū. ita signi- ficat q̄ p̄ istud sac̄rm xp̄iani exaltantur et dignificant̄ tanta exaltatōe et dignitate q̄ nō p̄t cogitari maior in h̄ mūdo: et effici- untur diuini et deificant̄ et cōuertūt̄ in xp̄m: q̄ est dē et hō: et p̄uerunt̄ in suāro lūntate. Et sicut ibi fit plena p̄uersio pa- nis et vīni in corpus xp̄i. q̄r nihil de suba panis et vīni remanet. ita significat q̄ per istud sac̄rm fit plēa p̄uersio xp̄iani i xp̄m. ita q̄ nihil remanet de p̄pha volūtate: nec de p̄prio amore nec de p̄prio sensu: s̄z to- tū q̄cqd est hoīs in q̄stū hō est totū p̄uer- tit in xp̄m. Et sicut suba panis et vīni iāi- sibilis et occulta cōuertūt̄ et mutant̄ in cor- pus et sanguinē xp̄i. et iā formā panis et vīni remanet exteri vīsibilitē tāq̄ signa et vestigia et imago. ita significat q̄ p̄ istud sac̄rm aīa xp̄iani inuisibilē et occulta que est tota suba eī p̄uerit̄ in aīam xp̄i et in eī deitatē et inuisibiliter et occulte. et tamē n̄rāz cō- corp̄ remanet exteri vīsibile iā sua forma et iā sua natura. ita q̄ sic panis exteri appet suam

Per h̄ cōuerti- mur in xp̄m.

Exalta- mur in di- ficiamur

Titulus.cclxxxviii.

ret exterius idem: et tunc interius est mutatio⁹ to taliter q̄ ad aiam. Et sicut mutatio q̄ est i pane et vino est intrinseca et substantialis et fundametalis et cordialis. ita significatur q̄ p̄ istud sacramentū sit in hocie mutatio intrinseca substantialis et fundamentalis et cordialis. ita q̄ cor homis mutat in cor Christi. Sic ḡsicut Christus in isto sacramento transmutat et cōvertit in corp⁹ suū et sanguinē res ipsas corporales p̄ verbū suū. ita transmutat in isto sacramento ipsas animas in seipm. Et sic transmutatio corporalis representat et significat transmutacionem spiritualē. Et q̄ etiā corpus homis potest meliorari sicut ania suo modo. id etiā sicut panis q̄ est res corporalis melioratur tanta melioratione q̄ nō potest fieri maior. q̄ transit in corpus Christi. ita etiā significatur q̄ corp⁹ Christiani meliorat p̄ istud sacramentū tātu: q̄ntū meliorari potest in h̄ mōdo ita q̄ sit castū: mōdū: purū: sanctū: obediens anie. Ita etiam quia panis significat corpus: et vinum significat aiam. quia panis pertinet ad carnem. et vinū ad sanguinem: in q̄ est sedes anie. ideo significat q̄ p̄ sicut panis et vinū meliorant tanta melioratione qua nō potest cogitari maior. ita sicut p̄ istud sacramentū aia et corp⁹ Christiani meliorant tanta melioratione q̄ nō potest cogitari maior in hoc mundo. Et p̄ oīs significatur q̄ p̄ istud sacramentū Christianus consummat et perficit et puenit ad ultimum cōplementū bonitatis q̄tum fieri potest in hoc mundo. Ecce igit̄ q̄liter duo sunt in hoc sacramento exterius: que significant oia inuisibilia q̄ sunt Christiano p̄ istud sacramentū. sc̄ forma panis et vini visibilis: et ipsa transmutatio q̄ sit in eis.

Quid significat realis māducatio istius sacramenti visibilis.

Titulus.cclxxxviiij.

Cqr oia sacra ppter hoīem sūt. ideo debent applicari ad hoīem et ideo istud sacramentū debet applicari ad hoīem. Sed sacramentū baptismi nō est sacramentū nisi q̄n actu applicatur ad hoīem lauando. et etiā confirmatio vngendo. sc̄ istud sacramentū anteq̄ applicetur ad hoīem: iā est sacramentū cōpletum in se. et h̄ significat q̄ hoī anteq̄ applicetur

ei istud sacramentū debet h̄re summā deuotio/ **D**ādu
nem et reuerentia in isto sacro: et ante de/
bet cogitare mysteria et significatiōes isti/
us sacramenti. ita q̄ p̄mo debet excitari to/
tus bō intus et extra ad amorē et deuotio/
nem ex p̄sentiā tanti sacramenti: in q̄p̄tinef Christus
de⁹ et h̄o et ver⁹ redēptor et saluator et ami/
cus summ⁹. Et etiā q̄r in isto sacramento
fit querela homis in Christum. et ista conuer/
sio fit p̄ amore ardente et deuotionē. ideo
oportet q̄ p̄mo Christian⁹ calefiat et igniat p̄
amoris desideriū: ut sit aptus queri in
Christum. et h̄ sit dū cogitat p̄sentiā realem ie/
su Christi filii dei: qui ex infinita et dulcissima
charitate voluit mori p̄ ipso. et id in sacra/
mento debet esse summa deuotio: et plus si
ne cōpatiōe q̄z in alijs. id anteq̄ applicet
homini iam est sacramentū. Et ido istud sacra/
mentū iā habet virtutē in hoīe: et opatur iā
homie anteq̄ applicet ei realiter et dat v/
irtutē inuisibilē et amorē et ardore et vni/
tatem. et si h̄o nō potest ipsum cape et sola de/
uotio opaq̄ in eo. sed tū nō tantū opaq̄
sicut q̄n applicat realiter homi. Sicut ḡ
alia sacra opant in homie interioris inui/
biliter dū applicantur. ita etiam istud sacra/
mentū opatur in homie dū applicatur ei
realiter. Et sicut alia sacramenta habent p̄
primum modū applicandi visibiliter: in q̄
significatur opatio que sit interius inuisibi/
liter. et in baptismo ablutione exteriorē mo/
dus applicandi: q̄ significat ablutionē in
teriorē inuisibile in aia. ita istud sacramen/
tū habet suū p̄priū modū applicandi
visibilē: in q̄ significatur opatio inuisibilē: q̄
sit interius in aia. et modus applicandi
ad hoīem et suscipiendo: est p̄ manducati/
onem et potationē. ita q̄ māducando hoī
suscipit istud sacramentū. sicut lauando su/
cipit sacramentū baptismi. Et ido si homo sa/
cipiendo aquam suscipit gratiam inuisibili/
bilem in aia et donū Christi inuisibile q̄d da/
tur i baptismo. q̄nto magis suscipiendo re/
aliter nō aquā sed ipsum Christum deū et hoīem
sub forma panis et vini: i quo est totum
bonū: et a quo est omne bonū et oīs grā:
recipiet inuisibile grām et donū suū: Et
si suscipiendo aquaz que nō vivit: nō sen/
tit recipit hoī grām. q̄ quanto magis susci/
piendo ipsum sub forma visibilis panis.

Ti.cclxxix De sacramento eucharistie

135

qui est vivens in eternū verū deū tverus
hō recipiet grām? Et si etiaz suscipiendo
aquā corruptiblē hō suscipit grām xpī.
Hō ac/ cōceptū ē/
cepit ē/
tie pleni
tudinez

qui est vivens in eternū verū deū tverus
hō recipiet grām? Et si etiaz suscipiendo
aquā corruptiblē hō suscipit grām xpī.
Et quia amor et
charitas est plenitudo oīs bonitatis. iō i
isto sacramento suscipit amor et charitas
que est om̄e bonū. Quia igit̄ xpianus su
scipit xpī in isto sacro māducādo et trās
gloriendo ad modū cibi corporalīs: ponen
do intus in corpe et in corde: et alia sacra
recipit exterius. id eo significat et signū

et imago q̄ ip̄e xpian⁹ deb̄z recipie xpī i
corde spūaliter: et ei debet vñiri p fidem et
amorē. et q̄ illud sacrum p̄ficit cor spūale
intus. et significatur q̄ sicut illud qd̄ co
meditur in corpus puerit̄: et recipit na
turaz eius. ita siliter xpian⁹ p̄ illud sacra
mentū cōvertit in xpī et recipit naturam
eius. et p̄ pñs efficiē diuin⁹ et deificat⁹. et
significat q̄ xp̄s puerit̄ xpianū in seipm:
et vnit xpī cū mēbris suis magis et incor
porat. Sicut ergo hō comedit et trāsglu
tit xpī corporaliter: et ponit in corpus su
um. ita significat q̄ xp̄s transglutit et co
medit spūaliter ipm hominē in corp⁹ suū
mysticū. scz in vnitatem et societatem suorum
membrorū. scz in vnitatem fidelium xpia
norū. Unū impossibile est q̄ xp̄s mutet.
ergo ip̄e homo mutat p̄ istam manduca
tionem. q̄ in manducatioē de necessitate
est mutatio: vt iam declaratū est. q̄ man
ducatio et nutritio spūalis sūt modo tra
rio manducacioni et nutritōni corporali. q̄
in manducacione et nutritione corporali il
lud qd̄ manducat̄ mutat et incorporat in
rem manducant̄. sed in manducatioē spi
ritualis p̄ trariū. q̄ illud qd̄ manduca
tur mutat et incorporat manducant̄ in
seipm. Et ideo xp̄s dū manducat et trans
glutit: mutat et incorporat et vnit man
ducant̄ in seipm. sicut nutrimentū in
tus in corpore vñit cūnutrito. Sic igit̄
sicut homo suscipiendo sacrum baptismū:
suscipit inuisibiliter in aīa oīa que signifi
cantur illa visibilia que sunt in baptis/

mo. ita siliter homo suscipiendo p̄ man
dationē istud sacramētū eo modo quo
debet suscipi. suscipit inuisibiliter oīa il
la que significant per illa que videntur in
hoc sacramento. et hoc fm maiore vel mi
norem devotionē. Et ideo q̄ istud sacra
mentū est tam magnū q̄ superat omīa sa
cramenta. ideo debet tractari et celebrari
cū summa solēnitate et reverēcia et hono
re et deuotioē. Et ideo vocat eucharistia:
id est bona grā. q̄ in eo continetur ille in
quo est omīs gratia.

¶ illud sacramētū non solum est sa
cramētū: sed est etiā verū et perfectū sa
cramētū placatiū et satisfactiū: p̄ qd̄
reditur deo lans: gloria et honor: et om
ne debitum solvit.

Q uoniam supiūs declaratū est q̄
mors et passio xpī est tota satissa
ctio et totū p̄cū p̄ obligatiōe ho
minis. et q̄ i ea est oīs virtū et om̄e meri
tū. et q̄ ip̄a mors et passio sūt vñz sacrifi
ciū et oblatio p̄ peccat̄ homī semel sacra
q̄ xp̄s dedit vitā suā infiniti p̄cū et valorū
voluntarie p̄ hoīb̄ deo p̄ri: vt iā declara
tum sūt. nec p̄t esse aliud sacrificiū nec
alia oblatio: nec hostia placens deo: nec
sufficiē ad satisfaciēdū deo p̄ obligatio
ne. Et iō q̄ ip̄a mors et passio transiit. et
remansit virtus eius in eternū. et dñs ip̄e
qui passus est resurrexit et vñvit i eternū:
ideo mors ip̄a et passio non potest mane
rensis per memoriā: vt iam declaratū est. **Ti. ccl**
quia illa que semel facta sunt et trāsierūt: **xxix.**
p̄ memoriam solū vñvunt et habent esse.

Et ideo memoria et recordatio mortis et
passionis xpī cū deuotioē et vera fide: est
ria passi
imago representatio vere mortis et vere pas
sionis que sūt vere sacrificiū. Et ideo q̄
ipa mors et passio manet p̄ memoriaz in
ei⁹ verā
homib⁹ xpianis. sequit q̄ ip̄a memo
ria passionis cū vera deuotione et credu
litate est sacrificiū et oblatio placens deo
et satisfaciens p̄ om̄i obligatione. Un
de p̄ talē memoriā homo facit totā mor
tem et passionē xpī suā: et applicat eaz si
bi. q̄ q̄uis mors xpī habeat om̄e vir
tutem ad satisfaciēdū p̄ om̄i debito: nō
tū p̄sicit hominī adulto nisi applicet eaz

¶

Incor
pat cor
pi mysti
co p̄pī.
Ti. ccl
xxxv.

Dz tra
ctari cū
maxīa
solenni
tate

Ti. cclv
Ti. ccl/
vi.

Ti. cclv

Ti. ccl
xxix.

Demo
ria passi
onis xpī

repūtat
et memoriaz in
ei⁹ verā
mortem

Titulus. cclxxxix

sibi p memoriam et deuotionem et fidei: quia ipsa mors Christi est communis omnibus sicut sol. **Ti. cl / xxix.**

Nullus poterit nisi ipso ad satisfaciendum et reddendum deo sine bip hoc per prima obligatione naturali: sive per secundum sacrificium apostoli que est per offensionis et peccatum. **E**t quoniam sicut ipso mors et passio Christi sit infiniti precepti et meritorum virtutum et semper placeat deo: et sit ei acceptabilis. atque deus non respicit nisi quantitas mortis Christi.

Deus respondeat fidei. quod tantum quod recipit de merito et spicit quantum virtute passionis Christi: quantum habet deuotio de mortis et uocatio de mortis solum.

In baptismate primo applicatur tota passio Christi. quod in sacro baptismo Christus applicat suam totam passionem homini: et dat eam sibi: ac si ipem homo sustinuerit eas. **S**ed post baptismum si homo debeat per aliquo satisfactione deo: tantum perficit quantum habet deuotionis et memorie in ipsa passione. et tantum innuat se cum ipso passione. sicut tantum aliquis recipit de virtute solis in ortu vel campo: quantum disponit oritur vel campus. **E**t ideo quod nihil magis est necessarium homini: et magis utile quam memoria passionis Christi cum vera deuotione. quod aliter homini adulto nihil proficit Christus. quod Christus nihil perficit homini nisi in quantum est passus: crucifixus et mortuus: et ibi est tota virtus. sed quod necessarium fuit homini habere aliud memoriale efficacissimum ad causandum memoriam passionis Christi. **E**t quod nihil magis efficat et per ipsum et proximum ad memorandum passionem et mortem Christi quam ipsius presentia Christi quam passus et mortuus est. quod tunc talis memoria cuius presentia Christus metu Christi passi facit ipsam mortem et passionem: ac si modo facta esset. ideo necessarium fuit homini istud sacramentum corporis et sanguinis Christi: in quod ipem est et per se realiter: ut esset memoria semper eternam et continua et efficacissimum suam mortis et suae passionis. ut sic per talem memoriam Christus sive passio Christi recipiat et in-

corporaret magis in hominibus: et magis significaret. ut sic per esset continua memoria et recordatio sue mortis et sue passionis semper sancte: ut tantum bonum et beneficium tantum nunquam possit tradi obliuioni: sed semper remaneret magis in continua memoria in hominibus Christianis. **E**t ideo istud sacramentum ut sit magnus memorialis passionis Christi et representans divinitatem eius: quod sit unum: dividitur est in corpus et sanguinem. quod sacramentum corporis est per se: et sacramentum sanguinis est per se: licet in corpore sit sanguis: et in sanguine sit corpus: ut trophi morale et totus Christus. **U**nde in passione et in morte fuit sanguis effusus a corpe et extra corpus. **E**t ideo sequitur quod istud sacramentum non solus est sacramentum: immo etiam sacrificium et oblationis hostiae. **E**t sacramentum inquantum inuisibiliter datur sacrificium sub specie visibili: sed est sacrificium in quantum representat passionem et mortem Christi: et est verum memoriale eius: quod fuit sola veritas sacrificium: purum: placitum et plenarium. **E**t ideo omnia quae fiuntur in isto sacramento et omnis solemnitas debent representare illa quae facta fuerunt in passione. ut sicut ipsum sacramentum representat ipsam passionem: ita omnia alia quae fiuntur circa istud sacramentum representant illa quae fuerunt facta circa passionem: et sit plena representatione passionis. **E**t sic appareret gloriosus Christus dedit istud sacramentum: ut esset sacrificium oblationis et sacramentum coionis et viaticum refectorium: ut esset completum nutrimentum in esse spirituali et generale. quod nutrimentum spirituale et generale completemur. **S**patium in quoque Christiano fidei sustinet et atque nutrit in seruatore deuotis ad deum: et in menuz seruato dilectoris amoris ad proximum suum: et Christiani in seruatore delectatis intra seipsum et ad Christum seipsum. **E**t ideo quod deuotio ad deum exercetur per oblationem sacrificij puri: placidi et plenarii: et placatiui: et dilectionem proximi exercetur per coionem rationis sacrificiorum: et dilectionem intra seipsum exercetur per refectorium viaticum: ideo dedit Christus istud sacramentum hoib: ut esset sacrificium oblationis et sacramentum coionis et viaticum refectorium: ut si deles Christiani ambulantes per viam reficiantur in via ne deficiant: ut possint puenire ad suam propria patrem.

De comparatione carnis sedis hominis. Christi ad carnem propriam hoib: scilicet ade: et ostenditur quod sicut caro primi hominis est vence-

Titulus.ccxcii

z sociata cū muliere meretrice reputatur
immunda: et sit infamata: et p̄trahit ma-
culam ex tali societate: et refutabif̄ q̄uis
ipa ignoret. **A**lia societas est ipsi⁹ aie cū
carne q̄ est voluntaria et p̄ ppriū p̄sen-
sum. s. qn̄ ipa ania habet vslum liberi ar-
bitrij: et amat delectatōes carnin: et p̄sen-
tit libidini et fact⁹ carnis: et ei placet in/
honestas et turpitudo carnis. z ista socie-
tas aie cū carne q̄r ē p̄ ppriū p̄sensuz p̄
priā voluntatē: occidit aīam et facit ipaz
nequissimā. q̄r ania deberet h̄re odio oīa
victia carnis et dēs suas turpitudines. et
qn̄ ipa p̄sentit carni et adheret p̄ volunta-
tem: tunc facit corruptōem carnis eē suā
met: et tunc aīa incurrit p̄cīm et crīmē p̄

**Tolun
taria so
cietas a
nimis cū
carne**

* Flota se
quemam

Eia pl^o
ē ibi vbi
amat q̄
animat.

**Flotadi
ligenter**

Si societas cū muliere meretrice reputatur immunda: et sit infamata: et p̄trahit masculam ex tali societate: et refutabit q̄uis ipsa ignoret. **A**lia societas est ipsi? aie cū carne q̄ est voluntaria et p̄ pprium p̄sen- sum. s. qn̄ ipsa anima habet vsum liberi arbitrij: et amat delectationē carnin: et p̄sen- tit libidini et fact⁹ carnis: et ei placet in honestas et turpitudo carnis. **I**n ista societas aie cū carne qr̄ e p̄ ppriū p̄sensuz: et p̄ priā voluntatē: occidit aiam et facit ipaz nequissimā. qr̄ anima deberet h̄re odio oia virtutē carnis et dēs suas turpitudines. et qn̄ ipsa p̄sentit carni et adheret p̄ voluntatem: tunc facit corruptōem carnis cē suā met. et tunc aia incurrit p̄cīm et crīmē p̄ priū: et efficit turpisissima: in honesta et maculatissima. **D**ī enim ipsa aia p̄trahit maculā et imundiciā: et reputat immunda p̄ p̄mā societatē naturales cum carne quā ipsa nō facit. īmo sit ipsa ignorāte. qn̄ to magis p̄trahit maculā et reputat imun- da p̄ ista societatē voluntariā quā ipsa met facit. et ipsa societas est p̄tra naturā. qr̄ aia p̄ p̄mā societatē dat vitam carni et vivifi- cat eā. et postea p̄ scđam societate ipsa aia vult recipere vitam a carne: et nutrirī a carne. qr̄ aia recipit vitā ab illa re quā amat et q̄ delectat. **E**t iō aia nō recipit tūc vitā a carne. qr̄ h̄eslet p̄tra naturā: sed magis mortē voluntariā. **E**t ista scđa societas ē maior et fortior q̄ p̄ma. qr̄ tunc aia vni- cū carne fm se totā. et magis est vniuersum cum re quā diligēt p̄ voluntatē et amore: q̄ cū re cū quā vnitur p̄ naturā. **H**ic ḡ aia p̄ p̄mā societatē cū dār vitā carnis: et facit ipaz viuere: recipit ab ea mortem ignorāter. qr̄ ppter tale societatē in eternū separabit̄ a so- cieta deī nisi mundet. sed p̄ scđam socie- tam voluntariā et amorosam: ipsa recū- pit suam refectionē et suā cōplacentiaz: et suā delectationē cum carne: et tūc recipit mortē voluntarie. qr̄ tal' delectatio et com- placentia: et tal' refectionē quā aia recipit vol- luntarie et p̄ amore: et p̄ p̄sensum cū carne venenosa et mortifera: est corrupta et mor- tifera et venenosa. et p̄ h̄anā incurrit pe- na eternā et dolorē eternū: et sega a so- cieta deī. **E**t qr̄ p̄stas duas societas cū carne corrupta p̄mi hōis: aia incurrit to- tum suū malū et mortē suā: et pdit totum bonū suū et vitā suā q̄ p̄sistit in societate deī voluntatē et amore. iō necesse ē si deī cū car- beat liberari a tali morte et recipere vitā: q̄ ne adei habeat societatē et vniōne cum alia carne currit p̄traria sue carni p̄p̄le: et illa ē caro xp̄i. oē malū **U**nde natura aie est q̄ sp̄ debeat h̄re so- cietate cū carne. et qr̄ nō p̄t h̄re societate cū carne. et qr̄ nō p̄t h̄re societatē natu- ralem cū carne xp̄i. qr̄ solū talē societates p̄t h̄re cū carne p̄p̄ria et corrupta: et cū il la facit vñā p̄sonā individualis. iō restat q̄ cū carne xp̄i nō p̄t h̄re nisi scđam societa tem q̄ est voluntaria: et p̄ voluntatē et amo- rem et p̄ ppriū p̄sensum. **S**icut enī so- ciatur et vniūr cū p̄p̄ria carne p̄ voluntatē et amore. ita p̄t sociari et vniiri cū carne xp̄i. qr̄ societas talis seu vñio est p̄ libertati- triū. et in potestate sua p̄t sociari et vniiri cū illa carne cū qua magis voluerit. **S**i ḡaia societē p̄ voluntatē et amore et p̄libe- **P**er ro- rū arbitriū cū carne xp̄i: amando: volen- lūrarias: do: cōplacendo: delectando in ea et in suis societas: vñutib⁹ et vñtib⁹. tūc qr̄ talis societas tez cum est p̄ voluntatē: est maior et p̄ncipalior so- cietas aie. et est p̄p̄ria societas aie inqñtu xp̄iania est rōnalis. ideo ipsa aia mūdabīt: purifi- mūdabīt cabit totaliter. et reputabīt mūda sine ma- cula. qr̄ tal' est aia q̄lis est res illa cū q̄ so- ciatur p̄ amore et p̄ voluntatē. nec aliter p̄t mūdari a maculis prime carnis. **E**t tunc aia habebit societatē cū vñraq̄ carne: sed nō eandē societatē. qr̄ cū p̄ma carne habe- bit sola societatē p̄ naturā. et cū carne xp̄i habebit societatē p̄ voluntatē et amore: et p̄ p̄sensum. **E**t tūc aia dabit vitā carni p̄p̄e p̄ primā societatē. et recipit vitam a carne xp̄i p̄ scđam societatē. qr̄ p̄ illā vñie et so- ciabilis cū deitate q̄ latet in carne xp̄i. qr̄ ca- ro xp̄i est caro dei. et est plena diuinitate. et p̄ p̄is in ea occultatū est om̄ne bonum. **E**t tunc societas p̄me carnis nō poterit maculari ipam aiam. q̄vis sit vñita cum ea p̄ naturā. **U**nde magis est p̄p̄ria et ma- gis p̄p̄inqua ipi auie. sc̄z caro xp̄i q̄ caro prima cū qua facit p̄sonam. et magis de- bet diligere illā sine cōparatione. q̄a caro xp̄i fuit crucifix̄: passa et flagellata: verbe- rata et mortua ppter salutē aie et p̄ pecca- tis et culpis suis: q̄ euenebant ppter sol-

Ti. ccxci De sacramento eucharistie

137

cietate carnis sue corrupte et liberauit eam a penis et doloribus eternis: et a morte propria tua quod debebat ei propter societatem cum prima carne sua mortifera. Et iohannes dicitur tuus potest sociari et vivi sedecarni. scilicet carni Christi et relinqueret odio huius carnem primam quam tunc habet ei et facere conatur quantum potest. Et iohannes si ipsa posset: deberet sociari et vivi cum carne Christi tamen per naturam. qd p. voluntate et amoris et non per naturam. iohannes debet quodcumque ad minorem sociari et vivi et ligari cum ea per voluntatem et amorem. ut ista societas vincat et super alteram: quod si non esset et per nihil reputare primam societatem: ut sicut caro secunda est nobiliores carnes prima sine comparatione. ita societas cum secunda carne supererit societatem prime carnis. Que enim est comparatio carnis generate et recepta sine libidine de virginine per manus spissantem: ad carnem generata libidinose corrupta muliere per concupiscentiam inordinatissimam virginitatem: Et quae comparatio carnis dei et filii dei: quod est vivita eternaliter cum deitate ad carnem hominis corruptum: quod habet societatem cum nequissimo diabolo? Que etiam comparatio carnis incorruptibilis: immortalis: inuisibilis: spiritualis celestis glorificate et iam deificata: ad carnem corruptibilem: mortalem: visibillem: terrestrem et per refacibilem? Que etiam comparatio carnis purificantis: salvatris: redemptoris: vivificantis: mundantis et laudantis omes animas: ad carnem damnante: mortificante: maculantem: deturpante et inficiente: aiam sibi viventem: Quicquid etiam comparatio carnis liberatis animam a pena eterna: ad carnem obligantem aiam ad penam eternam: per suam societatem? Que etiam comparatio carnis purgationalis: corrupte: honestissime et castissime: ad carnem imbereticem in honestate: corruptissimam et inordinatissimam: Si ergo aia debet fugere quantum poterit societatem: talis carnis sue: et si non potest per naturam. salte per voluntatem et totaliter sociari et vivi cum alia carne perfectissima: et quod non potest per naturam saltus per amorem et voluntatem. Ergo sicut continetur et incessanter est vivita cum carne prima per naturam et societatem naturalem: ita continetur et incessanter debet esse vita cum carne secunda Christi per amorem et voluntatem: et sicut prius continuit recipiat vita secunda Christi per voluntariam et carne Christi per societatem amorem et voluntariam. Sic ergo aia haec duas habitaciones et duo habitacula: quod haec duas carnes in quibus haec habitare: sed primam habitationem carnis haec continuit potest et in uoluntate: sed secundam habitacionem carnis non habet potest potest si vult: quod non potest separari a carne Christi in voluntarie: nec per coactioem: sed soluz per propriam voluntatem. Et sicut aia haec eternam habitaculum in quod potest eternaliter habitare sive sit. Ut igitur aia recipiat societas et unionem cum carne Christi per amorem et voluntatem: et per unius recipiat vitam et delectationem et refectioem ab ipsa: et relinquit totaliter eternam et societatem cum carne prima: et nullo modo recipiat delectationem nec refectioem mortiferam in ipsa: iohannes Christus dedit carnem suam in sacro isto scilicet corporis et sanguinis sui: ut ipsa aia manducet subiectam sue carnis: et bibat sanguinem suum per voluntatem et amorem: et haec inuisibiliter sub forma uisibili regis queruntur in carnem et sanguinem. Et quod ista societas dicitur esse continua: ideo istud sacramentum debet continuari et frequentari incessanter.

Onus sic caro primi hominis per suam multiplicatioem et divisionem est causa multiplicatiois et divisionis aiaz: ita caro Christi per suam unitatem et divisionem est causa unitatis et divisionis aiaz: **T**itulus ccxciij.

Et quoniam non est nisi duplex caro: sed caro Christi et caro primi hominis: et utrumque est causa caro: licet caro Christi descendit de carne primi hominis: sed tamen per tales modos quod non potuit esse infecta: et iohannes non una caro et traria prime carni. Quia igitur utrumque est causa oibz aiaz: et oibz aia potest sociari cum utrumque simul propter duplicitatem societatem quam potest habere oibz aia: iohannes quod caro Christi est traria carni primi hominis: sicut caro prius hominis est causa multiplicatiois aiaz: ita caro Christi est causa unitatis aiaz: **U**nus caro prius hominis multiplicatur et dividitur in infinitas partes et portiones: et semias sicut granum: et iohannes multiplicatur sicut granum in agro. **E**t ideo ad multiplicatioem istius carnis multiplicantur aia a deo: quod creat tot aias

Caro Christi est causa unitatis.

v 3

Titulus. ccxcii

q̄t sunt portioēs carnis. et si caro nō multiplicaret nec etiā anīe multiplicarent. q̄r plures aīe nō p̄nt vñiri cū vna carne p̄ naturalē societate. Atq̄ oēs carnes m̄l̄ipli cate sunt vna caro: et p̄ vna carne reputātur. q̄r ab vna carne d̄scēdūt p̄ eūdē modū.

Caro a/
de est cā
sepatōis
anīarūz
a deo

Et q̄r etiā q̄n̄ multiplicat̄ caro primi hoīs multiplicat̄ corruptio: malū et inse-
ctio. ido sicut caro ip̄a multiplicata est cā multiplicatōis et multitudinis anīarū. ita etiā est cā diuīsiōis et sepatōis ip̄az aīarū a deo et inter se. q̄r ppter talez societatem quā q̄libet aīa h̄z cū carne sua pp̄ria cor-
rupta. q̄libet aīa sepāt̄ et diuīdi a deo et a
q̄libet alia aīa p̄ voluntatē et amorez. **E**t iō caro est cā discordie et diuīsiōis anīarū cū deo et inter se. q̄r q̄libet aīa h̄z suā pp̄riam et singularē carnē: et tot aīe q̄t carnes. **E**t iō si q̄libet aīa p̄ voluntatē et amorem habeat societatē cū sua pp̄ria carne. et nō solū p̄ naturā sed voluntarie: necesse est q̄ ip̄e aīe habeat diuīsionē inter se et discor-
diā: litē et inimiciā p̄ voluntatē. q̄r nō oēs amāt vñā carnē. et tal' amor vñā dicitū ē: est venenosus et mortifer. **E**t iō ex tali a/
more necessario oris om̄e malū: et nulluz bonū. **S**ed q̄r caro xp̄i nō p̄ multiplicati-
ne diuīdi: sed sp̄ est vna realit̄ numero exst̄s eadē. iō q̄r aīe h̄nt vñione et socie-
tatē cū ip̄a p̄ voluntatē et amore. seq̄t̄ q̄
ip̄a est cā oīs vñitat̄ et discordie aīarū. **V**n
oēs aīe p̄nt h̄re vñione et societatē cum ip̄a. q̄uis nō sit nisi vna: nec possit mul-
tiplicari. q̄r tal' societas et vñio ē p̄ volunta-
tē et amore et nō p̄ naturā. et oēs aīe p̄nt
amare vñā et candē carnē sc̄z xp̄i: q̄ crucifi-
xa est poiby aīabz. et vna nō p̄ spedire ali-
am. imo oēs sil' p̄nt vñiri et sociari cū ea p̄
voluntatē et amore. **E**t p̄ h̄ns oēs insul' et
si eēnt infinite p̄nt recipere vitā a tali carne
et refectiōe. et iō p̄ talē vñione et societatez
oēs aīe efficiunt̄ vna aīa: et vñ' volūtatis:
vñius intentōis et vñ' cordis et vñ' a-
moris. **E**t sic p̄ carnē xp̄i vñicā: multiū-
do aīarū reducit̄ ad vñitatē. et sic p̄ carnez
xp̄i aīe vñiunct̄ inter se et cū deo p̄ volunta-
tē et amore. **E**t sic vna caro xp̄i sufficit p̄
oīby aīabz ad dandū eis vitā. **E**t q̄r cum
carne xp̄i est vñita aīa ei. et h̄ p̄ vñionem
naturalē. q̄ qđē aīa est dignissima et sc̄tis-

sima. iō etiā oēs aīe q̄n̄ sociant̄ cuſſi vna
carne xp̄i: etiā vñiunct̄ et h̄nt societatez cū
vna aīa deifica. **E**t q̄r ibi est etiā deitas.
ideo aīe h̄nt societatē p̄ carnē xp̄i cū ipsa
deitate. **E**t sic aīe sociant̄ et vñiunct̄ cū car-
ne xp̄i et cū anīa xp̄i: et cū deitate xp̄i. q̄re
merito oēs aīe efficiunt̄ vna aīa. **E**t sic
xp̄s dando suā carnē aīabz: dat suā aīam
et suā deitatē insimul: et reducit̄ oēs aīas
ad vñā p̄ suā carnē. **S**ic ḡ p̄mo oēs anīe
exeūt et creant̄ ab vno et eodē. q̄r a deo. et
multiplicant̄ p̄ multiplicatōem carnis et
corūpunt̄. deinde itez̄ reducunt̄ ad deū
et mundant̄ p̄ vñitatē carnis. et sic caro ē
causa multitudinis aīarū. et est carnitatis
ip̄az. et est cā q̄re aīe exeūt a deo p̄ creatio-
nē. et est cā q̄re redeut̄ ad deū: et est cā dam-
natiōis aīarū. et ē cā saluatōis. et ē cā mor-
tis. et ē cā viceip̄az aīarū. et sic oīa fac̄ caro
sed nō eadē caro. **L**ōuenientissimū et pro-
portionatissimū et sūme necessariū estiḡ
om̄i aīe rōnali īmortali fm̄ naturā vñice
et vñuncte carnī mortali corrupte et infici-
ent̄: corrūpenti et danti mortē spūalez: ut
ip̄a societ̄ et vñiat̄ p̄ voluntatē et amorem
carni xp̄i purissime īmortali: mundant̄ et
purificant̄ et danti vitā spūale. **L**ōueni-
entissime etiā xp̄s in isto sacro nutritiuo **P**rodat̄
p̄seruatiuo: refectiuo: sustētatiuo: vñiti: verā car-
uo dat carnē suā verā ad manducandū: nē v̄
vñiat̄ et societ̄ oēs aīas cū carne sua: et nīat̄.
sustentet eas et nutriat̄ et vñificer: reficiat̄
et pficiat̄. Necessariū ḡ suis vñia appropi-
nq̄ret carni xp̄i. et ipsa caro appropi-
ret ei tanta appropiqt̄ione: q̄ non possit
cogitari maior ut fieret p̄fecta societas et
vñio. et h̄ nō p̄ fieri nisi ip̄a caro sumat̄ et
capiāt̄ realiter p̄ modū comedtiōis et mā-
ducatiōis vñibilis. **E**t iō necesse ē q̄ ip̄a
caro xp̄i veraciter sit cōtentā in h̄ sacro p̄
vita et sustētatiōe mūdi. **E**cce mirabilissi
māscalā et cōpletissimā in h̄ mario sacro
in q̄ oīa p̄tinent̄. q̄m ibi est p̄mo forma et
species vñibil̄ et sacramētal̄. et iste est p̄m̄
gradus scale. deinde sub sp̄vñibili est vñ
caro xp̄i inuñibil̄. et iste ē sc̄tis ḡdus scale.
deinde in carne ē sanguis xp̄i inuñibilis.
et iste ē tertii ḡdus. Deinde in carne et san-
guine xp̄i est ip̄a aīa xp̄i sc̄tissima. et iste ē
q̄rtus ḡdus scale. Ultimo in carne et san-

Caro
xp̄i suffi-
cit p̄ oī/
bus aīa
bus.

Ti. ccciiii De sacra uenēto hasticire

guine et aia ē tota diuinitas infinita in persona filii dei. Et oia ista sunt realit in isto sacro. et ppter carne. Est g vñvisibile ibi et qtmor inuisibilia. et ipa qtmor inuisibilia sunt vn² xps. qz caro xpi et sanguis xpi et aia ppi et diuinas xpi sunt ipse xps et vn² xps. Ergo maximus mons est xps. Suscipiendo igit spem et formā visibilez panis. suscipit inuisibil caro xpi et latēs. et suscipiendo carnē. suscipit sanguis i carnelatens. et suscipiendo carnē et sanguinē suscipit aia i carne et sanguine latens. et suscipiendo carnē et sanguine et aiam xpi: suscipit diuinitas i eis latens. Hic g suscipiendo aquā baptismi exteri in corpore ordinatio xpi: suscipit in aia tanta gra: quanto magis suscipiendo istud sacrum int? i corpore in q suscipunt inuisibil oia predicta suscipiet gra int? i aia. Ecce g modicū visibile: sed maria inuisibilia. qz modicū est qd apparat. sed infinitū est qd latet. Ecce igit videre possumus qliter ista tria sacra scz baptismi: affirmatio et eucharistia faciunt int se qndā scalā cōpletā. qz de pmo ascēdit ad scdm. et de scdo ad tertium in suscipiendo. Et etiā qdlibz istoz ē in se scala ad ascendendū devisibili ad inuisibile. et suscipim inuisibile p visibile.

Declaratio p exēpla qliter vna caro xpi seu vñ corpus existē idē nūero pōt esse simul et semel in pluribz pribz et locis.

Titulus. ccciiij.

Et qmva et eadē caro xpi estri ta oīm aiaz et refectio. et oportet qoēs xpiani adultri recipiant et manducant ista carnē in isto sacro. cū oēs xpiani xpi et i nō sunt sil in codē loco corporaliter. iō nece plibz lo est qz vna et eadē caro xpi: et vñ et idem as sil et corp² xpi sil et semel possit eē in oibz paribz loci mudi. qz omēs xpiani indigent isto sacro et debēt sumere ipm. Unde qz istud sacrum ē verissimum vt pbattū ē. et xps instituit et ordinavit vt oēs sumat suam carnē in isto sacro: sicut ordinavit qz oēs sumant aquā baptismi: qz istud nō possit fieri scz qz oēs sumat istud sacrum: nisi sua caro et suū corp² qd realit cōtineat in isto sacro sit in plibz loci sil et semel. sequitur de necessitate qz ita pteē et ita est: qz sua caro eadē numero existē ē in plibz locis. qz s

reqrit de necessitate in h sacro ppter ordinationē suā. Quia h sacrum ē iūme vez. et h reqrit ad h sacrum. qz vez est punctum tan neqz de necessitate cū h sacro. sequitur qz ita ē qz vna caro xpi pōt esse et ē in plibz locis realiter. qm si h nō ēt vez: nec sacrum ēt vez: nec xps ēt verat: qd ē impossibile. Ergo ad certificādū qz ita est: sufficit ordinatio et institutio xpi: qz nō ēt medar: nec ppter ordiare falsuz. Et etiā sicut ēt necesse qz caro xpi vna et eadē sit in plibz locis sil et semel. ita est nece qz si forma seu species panis frāgat et diuidat qz vna et eadē caro xpi sit in singul pribz. qz caro xpi nō pōt frangi nec diuidi in pres. qz glorifica ta est. Quō aut oia ista pnt fieri: nō ēt neceesse scire. sed sufficit scire qz ita est necesse esse: et impossibile ēt aliter esse ppter veritatem sacri: qz h reqrit qz ita sit. et etiā ppter honorez xpi: qz sacrum ordinavit: qz h sacramentū nō ordinasset. si hoc fieri nō posset. Ad habendū enī verā certitudinē sacramenti et noticiā sufficienzē: sufficit scire qz xpus ordinavit et instituit tale sacramentū: et videre p experientiā opus et effectū sacri: et cognoscere qliter hō indi/ sacramenti get tali sacro ad suā necessitatē et utilitatem. sed quō hoc possit fieri nō ēt necesse scire. sed sufficit qz xps qz ordinavit sciat et cognoscatur. sicut infirmo sufficit qz sciat qz medic² qz est bonus et verus ordinavit talē medicinā. et qz sentit in se in alijs opus et effectū talē medicinē. et cognoscatur se indigere talē medicina. nec reqritur qz infirmus sciat quō sit medicina. nec qualiter potest fieri: sed sufficit qz medicus qz ordinavit: sciat. Sacramēta igitur non sunt ordinata ut homo sciat et cognoscatur qliter siant: sed vt p ipa hō recipiat salutē et grām et auxiliū a deo. et postea ipsa gra suscepit iūnat hoīem ad cognoscendum ea et veritatem ipsoz. Attamen postē hō est certus de vera necessitate p ad maiorem claritatem qz rere exempla et argumenta ad magis cognoscendū ipsa mirabilia qz in isto sacro sunt maiora et aliora qz i alijs sacris. qz ibi vñ corp² xpi est sil et sel in plibz loci. et etiā qz tantu ēt in parua hostia sicut i mag. nec si diuidat hostia ppter h diuiditur xps seu corpus

v 4

Titulus.ccxclii.

xpi. et in qualibet pte est totus xps. Et iō magis difficile est ad intelligendū istud sacramētū q̄s alia. qr oīa ista apparēt esse ī sensum et c̄cipientiā sensus. Sed tñ nō est mirū si caro xpi. iuncta inseparabilit̄ cū diuinitate ascēdat ad istū gradū: vt possit eē simul et semel in pluribz loc̄. qr diuinitas est vbiq̄ tota siml. Et qr caro xpi ē vniū diuinitati. iō rōne diuinitatē pōt simul et

Exemplū semel esse in plurib⁹ loc⁹. **S**icut enī rōne
quō cor carnis est in isto sacrō diuinitas. ita diui-
pus xp̄i nitas est cā q̄re ip̄a caro p̄ simul ⁊ semel i-
ēi plurib⁹ pluribus locis esse. **U**nī h̄ p̄t videri in
locis alijs rebus p̄ experientiā. qz vna res multi-

plicatur: et est tota simul et semel in pluribus locis. sicut unum verbum totum est simul et semel in pluribus auribus: et tamen non est in una aure sicut in alia: sed tamen non est eadem vox numero sed specie. **H**ic ergo una vox bonus est in pluribus auribus tota eadem specie. nonne etiam magis oportet dare unum gradum carni Christi et corpori suo glorificato et coniuncto cum deitate: ut secundum et idem numero existentes possit esse in pluribus locis. **T**unc etiam videamus quod una dictio siue sit magna siue sit parua secundum idem significat. ut ista dictio recte siue sit ita magna sicut tota terra: siue sit ita parua sicut unum granum milii tantum significat unum modum sicut alterum modum. ita quod parvitas et magnitudo dictiorum nihil variat quantum ad significatum quod significat. neque propter hoc quod maior habet maius significatum. neque quod minor habet minus significatum. ita proformiter quod forma panis et species est sicut dictio significans. et corpus Christi est sicut significatum. id est neque parua forma neque magna seu hostia aliqd variat. quod tantum est in parua sicut in magna hostia. quod hostia seu forma visibilis non est nisi significatum corporis Christi. quis ibi realiter continet corpus Christi. sed non sicut locutus in loco: nec sicut unum in vase: sed sicut signum in signo: et significatum in dictione. **T**unc etiam quis ipsa dictio multiplicetur: non propter hoc multiplicatur significatum. immo secundum est unum significatum et idem in se. ita quis hostie in infinitum multiplicetur: non propter hoc multiplicatur caro seu corpus Christi: sed secundum manet idem. Et etiam sicut secundum quodcumque ipsa dictio retinebit formam suam et naturam: secundum habebit suum significatum. ita secundum formam panis in

sua natura remanebit sp habebit int' ipm
corpus xpi. Et iō tādiu manet corp' xpi
sub forma panis q̄dū remāet forma pa-
nis. sed si mutet forma panis. qz nō rema-
net signū: nec etiā signatū est ibi. Et ideo
qz q̄libet ps panis seu hostia bz speciez z
formā et nomē panis. iō in q̄libet pte ho-
stie siue sit parva siue magna: est tota ca-
ro siue corp' xpi. Ite h̄ide etiā p̄ decla-
rari in speculo qnūtūcūqz magnō: z q̄p̄ esset
ita magnū sicut tot⁹ mūdus: non est nisi
vna imago vni⁹ boſis in eo. et in si specu-
lum frangat in infinitas pres: in qualibet
parte apparebit tota imago: que apparet
bat in tōto speculo integrō. et tantū ap-
parebit i parte sicut i toto. z tantū in vna
pte sicut i alia. ita si l'st eēt vñ⁹ panis in
magn⁹ sicut tot⁹ mūdus seu hostia: n̄ eēt
in ea nisi vñ⁹ corp' xpi: z vna caro z vñ⁹
xps. et si fieret mille ptes xl' plures: in q̄li
bet eēt totū corp' xpi idez numero. sed in
ptib⁹ speculi nō eēt eadē imago numero:
sed i specie. qz oportet dare mag' vñ⁹ gra-
du corpori xpi. scz vt idē numero sit i pluri-

bus pribus hostie. **P**reterea etiam per deduc- Quo
rari per ipsum quiter corporis totum integrum per hoc ipsius sui
tineri in eam piam quietitate. **T**unc corporis Christi est eam piam
factum spiritualis et transmutatum in naturam aie hostia
quod fieri potest sicut videmus quod anima nostra quod
est spiritualis et sine quietitate transmutat illa quod recipit in se ad suam naturam et ad mo-
dum suum spirituale ut quod recipit istam formam a
tunc reducit eam ad spiritualitatem ita quod unus a
scriptum sit corpore et magnus et quantum latius
et longius atque quod est in anima non est longius
nec latius nec exprimitur sed est totum simul ad
modum aie ita formiter corporis Christi quia est
glorificatum et reductum ad spiritualitatem quantum
fieri potest quod divinitas transmutat animam Christi in
suam naturam quod fieri potest et anima deificata cum
divinitate deificatur corpus et transmuta-
uit in suam naturam rassumavit ipsum sine natu-
re quod fieri potest. **E**t corporis Christi non occupat Corporis
locum nec est ponderosus et per hoc totum in pun- Christi non occu-
cto sine extensione sine longitudine sine latitu- cupatio-
dine et sine profunditate eo modo sic ipse Christus cum
vult. **E**t ideo corporis Christi in isto sacramento non occu-
pat locum nec ponderosum nec extensum nec
longum nec latum nec profundum sed omnia eius
partes sunt simul et ideo potest esse in quantum

De sacramento eucharistie

gs parte hostie qntūcūg parua totuſi ſi mul. Unde hoc videm⁹ p experientiaz in rebus corporalib⁹. quia imago dī corporalis qntūcūq res sit magna: est tota ſimul. nec eft longa nec lata: nec extenſa: nec pro funda nec ponderoſa: nec groſſa: nec ſpiffa: et tamē appetet longa: extenſa: ampla: groſſa ⁊ magna: ſed non eft. Unū vna ma gna eecl̄ia imo vna tota ciuitas maxima intrat p pupillam oculi nostri: q̄ eft ſicut punctus indiuſibilis. et hō in nocte videt totā illā ciuitatez in ſomniſ cū ppria ſua forma. et magnitudine ſine diminutione. et tñ imago illa q̄ eft int⁹ in aia: eft ſic punc tuſ indiuſibilis. q̄ intravit p pupillaz oculi. Ita conformiter cū corp⁹ xpi ſit ma gis ſpūale q̄ illa imago q̄ traſit p pupilla m: p̄t eſſe totū ſimul in punclo: et tñ ha bebit oēſ ptes ſuas ſine diminutione. Unū q̄ corp⁹ xpi in iſto ſacré epter aniam: et ad trahēdū aiam ad ſe. et vt alayniaſ xpo p amoře. iō d̄ ibi eſſe mō ſueniēti anie: et nō mō ſterario. et iō d̄ ibi eſſe mō ſpūali et nō mō corporali: nec qntitatue: nec locali ter: nec occupatiue: nec groſſe. q̄ tūc diſ cordaret ab ania: et qdāmō reduceret ani mā ad corporalē materiam et qntitatuum et groſſam et aialē. et ipa ania in iſto ſacré d̄ tota mutari i meli⁹ et in altiorē naturā. q̄ eft ſacré traſmutariuſ. et iō nihil d̄ eſſe i iſto ſacré repugnans aie et nature ſue. Et iō nullo mō ipa aia in iſto ſacré d̄ cogi tare: nec q̄rere nec qntitatē: nec locuz: nec longitudine: nec latitudinē: nec pfundit atē: nec groſſitudinē: nec ſpiffitudinē: nec ponderoſitatem: nec extenſionē: nec colorē: nec ſapori: nec figurā: nec aliqd qd̄ poſſit p̄cipe aial brutū. q̄ dia iſta ſunt̄ naturā ip̄l aie: et ei nō ſueniū talia q̄rere: ſed ſolu d̄ q̄rere et cogitare ſpūalitatem: et illud p̄cile qd̄ vba ſignificat et nō pl⁹. q̄ h̄ qd̄ vi deſ eft ſic vor et ſonus. et h̄ qd̄ ibi p̄tineſ eſſe ſignificatū vocis. et ipm ſignificatū nō eft longū nec latū: nec ponderoſū: nec qnrum: nec locatū inqntum ſignificatū. Sicut ergo ſe habet ſignificatū ad ſonū vocis. ſic ſe habet corp⁹ xpi in iſto ſacré ad formaz et ſpeciem que videt. Et ideo ſicut ſignificatum inquantum ſignifica tum p ſonū vocis non ſignificat et qnti

tatiuum: nec in loco: nec vt p funduz: nec vt longuz: nec vt latum: et ſic de alijs. ita corpus xpi inqntum i ſto ſacré nō ſigni ficatur per ſpeciem viſibilem et qntitatū: nec vt occupans locū: nec vt longū ſed tñ vt corp⁹ xpi. Et ſicut ſignificatū recipit intellectum tñ et nullo mō ſenſu. et ipē ſonus vocis respicit ſenſu. q̄ ſigni ficatū inmō pcipit p intellectu. et nō per ſenſum. et ſenſus inmō pcipit et audit ſo num vocis: et nō pcipit ſignificatū. iō ſi ſignificatū eft ſpūale et intelligibile: et habz modū intellect⁹: et nō h̄ modū ſenſus: et pportionat intellectui et nō ſenſui. Et iō aial brutuſ q̄ nō h̄ intellectu: ſed inmō ſenſum: nō p̄cipe ſignificatū: ſed perci pit ſonū vocis. Ita ſilr corp⁹ xpi inqntū eft ſignificatū p ſpēm viſibile ſe picipit tñ modo intellectui et nullo mō ſenſu: et ipa ſpecies viſibile panis: respicit ſenſum vi ſus. et ſenſus viſus inmō respicit et videt ſpēm et formā panis viſibile. Et iō ipſuſ corp⁹ xpi eft ibi mō ſpūali: et h̄ n̄odū in tellectus et nō ſenſus: et pportionat in tellectui et nō ſenſui. Et iō aial brutuſ p̄t videre et p̄cipe ſpēm viſibile: ſz nō corp⁹ xpi ibi p̄tentū et ſignificatū. Sicut gaia facit diſtinctionē et diuisionē inter ſonū vocis et ſignificatū vocis. ita d̄ facere di ſtinctionē et diuisionē in iſto ſacré inter ſpecie et formā panis viſibile: et corp⁹ xpi inuſibile. Sic gaiteſ ibi eft corp⁹ xpi in pane erāt duo: q̄z vnu pcipiebat p ſen ſum viſus. et aliud p intellectu. qm̄ ſpēs et formā panis pcipiebant p ſenſum vi ſus inmodo: quā etiā videbat et pcipie bat aial brutuſ. et ſubſtantia panis pcipie batur p intellectu et nō p ſenſum. q̄ aial brutuſ nō p̄cipe ſubſtantia panis in uſibilem. Et ideo aliud eft formā panis et aliud ſubſtantia panis. Unde in ſom niſ et in ſpeculo appetet formā panis: et tamen non eft ſubſtantia panis. et hō ve re ſicit q̄ ipſe videt de nocte et in ſpeculo formam et imaginem panis: et q̄ ibi non erat ſubſtantia panis. Ita conformiter in In h̄ ſe hō ſacramēto eft formā panis vera et ſpe cō nō e cies principalis ſed ſubſtantia panis non ſuba pa ſt ibi. quia mutata eft in corpus et in car nis: nem christi virtute verborum ſignifican

Corpus
xpi eft i
h ſacré
ſpūali
modo

Brutuſ
vidz ſpe
cie ſz nō
corpus
xpi.

Titulus.cxcii.

tiū et facientiū talē trāsmutationē: et remanet tīmō realis spēs panis sine suba panis. **E**t iō sicut substātia panis se habet ad formā panis. sic se h̄z corp⁹ xp̄i ad speciē panis. **E**t q̄ suba panis solū p̄ci piebat p̄ intellectū et nō p̄ sensum. ita s̄l̄r corporis xp̄i ibidē existēt loco sube panis p̄cipit p̄ intellectū et nō p̄ sensum. **E**t q̄a substātia panis in se p̄siderata: et in q̄ntu p̄cipit p̄ intellectū: nō est longa nec lata: nec p̄funda: nec ponderosa: nec colorata nec visibil: nec tangibil: nec h̄ns sapore: nec p̄ceptibilis p̄ aliquē sensu corporeū: nec occupans locū: et tota ē in q̄libet parte vbi ē forma panis. et nō est magis suba panis in magna q̄ntitate q̄ in parua. ita s̄l̄r ip̄m corp⁹ xp̄i q̄d ē loco substātiae: nō est longa: nec latū: nec p̄fundū: nec ponderosum: nec coloratū: nec visibile: nec tāgibile: nec h̄ns sapore: nec p̄ceptibile ali/ quē sensum corporis: nec occupat locū: et ē totū in q̄libet parte vbi ē forma panis. et nō est magis in magna q̄ntitate q̄ in parua. et iō est ibi ad modū sube panis p̄ se p̄siderate: et put p̄cipit intellectu. **E**t iō sicut substātia panis put p̄cipit ab intellectu: habet modū intellect⁹: et h̄z oēs p̄ditōes supius dictas. q̄r in q̄ntu p̄cipit p̄ intelle/ lectum nō h̄z q̄ntitatē nec extēsionē: nec est ī loco: nec occupat locū: et sic de aliis. s̄ ista ad modū significati respectu voc⁹: et p̄portionat intellectui. ita s̄l̄r se h̄z ī sa crāmetō ip̄m corp⁹ xp̄i. **Q**ui ḡ vult intel/ ligere quōd corp⁹ xp̄i est in isto sacro: nec es est q̄ p̄sideret subam panis purā et solā put intellect⁹ p̄cipit eā. et in q̄ntu cōparat ad intellectu. q̄ suba panis put respicit intellectu et p̄cipit p̄ intellectū: mutat in corpus xp̄i. et nihil q̄d possit p̄cipere sen/ sus: mutat in corpus xp̄i. **S**ic ergo ī pa/ ne sunt duo. vñ q̄d tīm p̄cipit p̄ intellectū. et aliud q̄d p̄cipit p̄ sensum. et illud q̄d p̄cipit p̄ intellectū tīm: mutat in corp⁹ xp̄i. et totū illud q̄d p̄cipit p̄ sensu visus remanet. q̄r istud sacrum est p̄pter intellectū et libez arbitriū et nō p̄pter sensu: et iō illud q̄d p̄cipit p̄ intellectū: mutat tīm in corpus xp̄i. et sub illo mō p̄ quē p̄cipit p̄ intellectū: et p̄ illū modū p̄cipit p̄ quem significat p̄ vocem significantem. quia in

Corp⁹
xp̄i ē to/ tu in q̄li/ bet pte.

Quō
corpus
xp̄i sit in
H sacro.

tellectus p̄mo intelligit: et postea p̄ voce significat. et eo mō q̄ intelligit: eo mō per vocē significat. **H**ic ḡ ip̄a suba panis sub illo mō q̄ est intellecta p̄ intellectū et signifi/ cata p̄ vocē mutat et cōvertit in corpus xp̄i. **H**ic in isto sacro debet ip̄a aia in/ tellectualis trāsmutari in tīpm inq̄ntum differt a brūris et a sensib⁹ corporalib⁹. ita s̄l̄r in isto sacro nō debet cōverti in corp⁹ xp̄i: nisi illud p̄cise et tīmō q̄d p̄cipit per intellectu p̄ quē aia differt a brūris. **E**t **D**uo si/ oia q̄ fūt ī sacris debet p̄portionari ip̄i vñt in fa/ aie in xta suū modū et inq̄ntum est intelle/ ctualis: et differt a brūris. **E**t q̄r corpus bēt p̄v/ xp̄i p̄us existit ante q̄z suba panis cōver/ tur ī tīpm. iō tota illa forma panis q̄ videt portio / nariac. **Q**uo dūt in fa/ cris de/ bēt p̄v/ portio / nariac. **E**t ipsa forma panis: q̄ ante hēbat modū accidentis et inherentis. **Q**uo acciden/ cipit modū nouū et nobilioř et digniorē. **E**t q̄ recipit modū sube: q̄ sine cōparat et isto sa/ cedit modū accidentis. quia ip̄a forma et crāmetō species panis q̄ est accidentis p̄ se existit in nullo sustentab⁹ tanq̄ ī subiecto. **E**t sic oia dignificat et meliorat ac exaltat in isto sacro. q̄r ip̄a suba panis trāsit et cō/ uertitur ī corp⁹ xp̄i gloriosissimū. et ip̄a accidentia q̄ vident recipiūt modū sub/ stantie: et nō plus ascedere p̄nt. et tota spe/ cies et tota forma panis q̄ cōtinet oia acci/ dentia sit vestis et indumentū corporis xp̄i et ip̄i deit hois. **E**t q̄ maior dignitas. **E**t iō debet ip̄a spēs panis et vini in magna reuerentia et ī magno honore haberi tā/ q̄ vestis xp̄i iesu filij dei regis eterni. **E**t hec maxima fuit benignitas et humilitas xp̄i: q̄ ip̄e velit esse vestitus tam humili et simplici veste: et instantū se humiliare ut ita se approximat homib⁹. **P**rimo enī vo/ luit xp̄s indui veste carnis nō mortalita/ tis: et illaz accepit ab intemerata et incor/ rupta v̄gine sc̄z maria m̄re sua glōsa: in qua dignatus est homib⁹ apparere in hoc mundo: et predicare verbo et exem/ plio: et postea in carne subire mortē turpis simā et amarissimaz p̄ nobis. **F**ecundo voluit indui veste panis: que est vestis in/ fierior. **S**icut ei panis ab homib⁹ p̄ cibo

Xps in/ duit du/ as vestē
ppt no/

sumpt⁹ mutat in carnē sanguinē co:pis
assumēris ipm panes. ita silr istud sacrm
eucharistic sumptū a fidelī xpiano trans/
substantiatāiam ipi⁹ in xp̄m. et fieri nus et
idem cū xp̄o in spū rveritate. **Hic** ḡndu
it suā diuinitatē pmo veste carnis ut ho/
bus sic appareret q̄ in sua diuinitate vide/
ri nō potuit: et carnē suā vestiuit veste pa/
nis. **Primā** veste fecit p scipm. s̄z scdaz fa/
bricant hoīs. **Primo** enī diuinitatē suā
induit veste carnis et humanitas: vt pos/
set mori et pati p homī. **Deinde** vestiuit
carnē suā veste panis vt esset nutrīmentuz
et refectio ac alimentū sanoz et infirmoz.
Hic igit̄ in isto sacro oīa exaltant̄ digni/
ficant̄ et meliorant̄. **Quanto** & magis ipsa
oīa deuota ppter quā istud venerabile sa/
cramētū est ordinatū: institutū ac secre/
tum debet se eleuare a carnali hoī et mūda/
nis et trāitoris rebo et desideriis: et reci/
pere exaltationē et dignitatē ab ipo et in/
corporari isto sacro ac deificari hic ī grā
et in regno ipo⁹ sacri dei et hoīs filij dei et
regis eterni. et accipe glāiam et beatitudinē
sine fine cū sanctis angelis: et cū oīb sp̄i/
rib beatis: ad quam dignes nos pducere
idem iesus xps Amen.

Quarē sacrm est sacrm pnīe. et ē secū/
da scalā itez lapsi et spūale medicamen: p
qd hō xpian⁹ q̄ ppter offensaz h̄ xp̄m cō/
missam post baptismū pdidit nouū esser
vitā spūale. recuperat itez nouā vitā pditā. et
fit ei remissio et indulgētia: et absolvit ab
obligatione infinita: et abluit et lauāt ab
omni macula et recōciliatur xp̄o.

Titulus. ccxiiii.

Ti. cclx
ccxiiii. et
ccxlii.

Q uonias autē
iam dicū est sup⁹ q̄ vita spūa
alis assilaf rite corpali. id si ī
vita corpali est pmo generatio. deinde au/
gmentatio. tertio p̄tinua nutritio. ita silr
in vita spūali. pmo fuit necessaria genera/
tio spūalis. et hec fuit baptism⁹. et deinde
augmētū spūale. et h̄ erat p̄firmatio. deinde/
de nutrientuz spūale. et h̄ erat eucha/
ristia. Et id sicut in vita corpali si hō eē im/
passibil. ita q̄ nō p̄tingeret eū infirmari:
sufficeret ista tria. videlicet generatio: au/
gmentatio et nutritio. ita siliter est in vita

spūali. si hō eēt impeccabil sufficerent ei
ista tria sacra. scz regeneratōis: p̄firmatio/
nis et eucharisticie. **H**z q̄ p̄tingit hoīs in
firmari et incurere morbi mortalez aut
periculoz: et q̄ p̄t morē incurere et p/
dere vitā corpale. ita etiā p̄t hō incurere
infirmitatē spūale q̄ est p̄cīm. p̄ qd p̄t p/
dere vitā spūale. **E**t sicut ivita corpali est **Pnīa** ē
medicina corpali q̄ infirmitas curat̄ cor/
poral. ita est etiā ī morbo spūali remediu/
na spūa qd aufert p̄cīm. et est pnīa: q̄ est medicina lis.
spūal. Nā aliq̄s p̄t pdere grām sibi ī ba/
ptismo datā p̄ p̄cīm. q̄ hō habz libertatē
naturalē et libez arbitriū. **E**t q̄ grā non
est de natura liberi arbitriū. q̄ aliud ē gra/
tia et aliud ē natura: vt iā declaratu⁹ est.
iō p̄t etiā grām relinque: et facere illam et **Ti. ccl/
vā** pdere. q̄ mēbrū sanū p̄t pdere sensuz p̄xiiii.
et motū. et est silē de mēbro respectu capi/
tis: et de xpiano respectu xp̄i. **H**ic ut er/
go mēbrū p̄t paraliticari. q̄ nō h̄ fluxuz
spirituū a capite. ita p̄t hō paraliticari. q̄
nō h̄ fluxuz grārū a xp̄o: q̄ est caput oīm
xpianoz. et maxime q̄ hō indiget multi/
plici grā: cūstitut̄ sit iter inimicos spūa/
les: etra q̄s ipē sp̄ bellare necessaria. et ni/
si ipē legitie certauerit: vincit et non coro/
nabit. **E**t q̄ nō p̄tvinci nisi voluntarie. er/
go si vincit: voluntarie vincit: et iuste tūc iu/
dicat. **E**xq̄ ergo q̄libet xpian⁹ p̄t incurre/
re infirmitatē spūale. scz p̄cīm p̄ bapte/
mū: necāria fuit hōi medicina curativa et
medicamen spūale scz pnīa. p̄ quā poterit
euadere mortale infirmitatē aīe: et recupe/
rate sanitatē et grām quā habuit p̄ baptis/
mū. **E**t h̄ est sicut q̄n hō cecidit ī infirmi/
tatem corpalem: tūc medicina curans est
necessaria. **E**t q̄ xps opaſ i hōi p̄ sacra
visibilita et manifesta. id ordīauit sacrm pnīe
tanq̄ rex medicamē morbi spūal ad de/
struendū p̄cīm et offensaz cōmissaz p̄ ba/
ptismū: **Q**uāuis enī an receptōe baptis/
mi sit necāria homī adulto. attū illa pnīa
nō est sacrm. q̄ inuisibil est et occulta. q̄a/
nihil appetet extra de illa pnīa. **E**t inde ī
sacro optet ee aliq̄ s̄g extiora q̄ significat̄
rē inuisibile q̄ sit in ī aīa. **E**t q̄ medici/
na inuisibil illi⁹ p̄cī culpe et offense h̄ dū
est p̄a remissio indulgētia et venia ex par/
te dei. q̄tūc vere destrui peccatū et of/
fense.